

גרניקה, שהועלה באוניברסיטה. הפצת העיר גרניקה, בעת מילחמת האזרחים בספרד. על מנת לבדוק את איכות הפצצות ואת רמת הטייסים הגרמנים שנטלו בה חלק, כתומכי פרנק, מהווה רקע למחזור של אראבל הקורא לשידוד מערכות ומתנגד למילחמות.

המישחק של העולה החדשה מגורביה, בנטה קאהן. גורם לה שתישא על כתפיה הצעירות את עיקר עולו של המחזה. כימעט ללא הרף רואים את דמותה של האשהילדה על הבמה, כשעליה לעבור מקטעי אהבה לקטעי שינאה ועינויים, לספק את יצרי דרי המלון לפי פקודת הגבר מילוס, ולאחוב אהבה עדינה את עימנו, עד למוחו, כשפוגשים את בנטה אחרי ההצגה אין זו כלל הפאסיפאטאל שבהצגה. נערה צנועה ועדינה, שקשה להאמין שאך לפני כמה דקות ברקו עיניה אש בחמת זעם או באהבה. קשה להאמין שרק לפני שנתיים עלתה לארץ עם מיש-פחתה, כי העברית שבפיה קולחת בקלות ובטבעיות.

אלברט ("בכר") עמר המזוקן, המוכיר במראהו את דיוקן ישו מצירי מייביי ניים, מתאים לתפקיד הקדוש המעונה, שגורלו נגזר עליו מלכתחילה. כשהוא מובל בסוף המחזה, לאחר הירצחו בידי השוטרים, כפות על קרש עץ בשלשלאות ברזל — אי אפשר שלא למצוא הקבלה ליסו הנוצרי.

גיל כן-דוד, בתפקיד מילוס, ממש חי את תפקידו — בעל המלון ומשרת הי דיירים כאחד. גיל, הסטודנט הצעיר לתיאטרון, מוצא את מחייתו כמצר באחד מבתי-המלון המפוארים בתל-אביב. ואם כך, צדק אראבל באומריו: "אני אהב את התערובת הזו (התיאטרון), היא היא החיים".

חוויה אמנותית ותרבותית

מי שחיה עם דויד מעין ומיקי צחר מס' תבר, שהסטודנטים עבדו על המחזה כחודשיים — ימים ולילות, הם אכלו, ישנו וחזרו יחד על המחזה. דרך העבודה הזו, אומר מעין, של התפתחות בכיוון האמנותי והחברתי גם יחד, היא אחד הדברים החשובים שנוצרו בהצגה זו. המגמה: להשיג את האמת של ההצגה.

גם מיקי אהבה את ההצגה והשתתפה

הנשי והגברי

דמות הילד טופה במחזה מגולמת על-ידי השחקנית נטע אורן המדגימה קפיציות, חזוליות ושפע של חיות. הבמאי שטשש במחזה את הגבול בין הנשיות לגבריות, השתמש במיוחד בנשים לתפקידי גברים כדי להעניק לירות ויותר עוצמה לקטעים מסוימים בהצגה.

בכל החזרות, והקשיים האובייקטיביים רק הוסיפו לדבריה, לחוויות. אין הביאה את המכוננית אל תוך האולם? ראשית, היא מספרת, הן אינן כל כך כבדות; כן הן רק גוף, בלי נמוע. שנית, לאחר שכבר נמצאו המכונניות, הפכו כל השחי קנים לסבלים, ובכוחות אחרונים הצליחו להרים את גוריות המכונניות ולהביאן ל"אולם. פעם אפילו נתקעה להם מכוננית בדלת, ואי אפשר היה להכניסה או להור ציאה. זה קרה באישון לילה. הם קראו לחברת גרירה, וזו חילצה את המכוננית. במיקרה אחר ושברו את אחד מחלונות האולם. קטעים מהמחזה מתרחשים מחוץ לאולם, ליד החלונות, כשהקהל רואה צלליות ושומע את המתרחש.

בעייתה של מיקי היתה איך ליצור תחושה של מיגרש גרוטאות, שיהיה בו מקום גם למישחק, מבלי שהשחקנים ייפגעו תוך כדי מישחק. היא הצליחה לפתור את הבעיות בהצלחה. העניקה לקהל את מירב התחושה שהיא אכן נמר צא במקום ההתרחשות. הפער שבין הי מציאות העלובה והטכסיות הנעלה הוא שמגרה את הדמיון. זוהי הצגה מעולה, חרף היותה פרי עבודתם של שחקנים צעירים ומתחילים; כולל עבודת תאורה טובה ומוסיקה מתאימת. האמצעים שהושקעו בהצגה והתורצאות שהושגו בה מחייבים העלאתה בפני צופים רבים, אולי במיסגרת אחרת. חווייה אמנותית ותרבותית שלא במהרה תישכח.

מבלי לשים לב כלל לקהל שבאולם ולקהל שעל הבמה. ההצגה של "בית הקברות למכונניות" על-פי יצירה של פרננדו אראבל, גרמה להתעוררות מה בכייה הסטודנטים של אוניברסיטת תל-אביב. עושים עומנו ר' אהובתו דולה גרוטאת מכוננית, בקטע המסמל יותר מכל את המחזה: אהבה ליד גרוטאת מכוננית.

כלכליות ומישפטיות: שורה ארוכה של מישפטים פליליים נגדנו, החרם הכלכלי שכבר הזכרתיו, הנסיגות להקים שבועות-גים מתחרים כדי להכריע אותנו, וגולת הכותרת — חקיקת חוקלשון-הרע ב-1965, שנועד להרוס אותנו, ושתרם תרומה מיידית לבחירתנו לכנסת.

שלבי החללית

תכונה אחרת, המיוחסת להעולם הזה, היא הצירוף המיוחד של מדוריו וחלקיו. גם הוא היה פרי החלטה שקיי בלנו בפסח 1950. אין בעולם עיתון בעל צירוף דומה של חלק מדיני-רציני, המכיל ניתוחים מעמיקים קים השוכרים מוסכמות, חלק ציבורי-כלכלי, החושף פרשות-שחיתות, חלק חברתי-תי — רכילות וחלקים בידוריים. בתקור פה שבה החליט העולם הזה לשבור מוסכמות חברתיות ולפרסם תצלומי-עירום, בלט הייחוד שבקוקטייל זה עוד יותר.

בהרצאות נהגתי להשוות את העולם הזה לחללית תת-שלבית, מן הסוג ששימש ל"כיבוש החלל החיצון. שני השלבים הראשונים, שהיו בעלי ממדים עצומים, שימד שו אך ורק לשם הוצאת הליווין הקטן אל מחוץ לכוח-המשיכה של כדור-הארץ. ה"חלק הקל של העולם הזה שימש, לפי משל זה, להבאת החומר המדיני-ציבורי של העולם הזה לבתיים של המוני-אזרחים, מחוץ לתחום כוח-המשיכה של המישטר.

אולם זהו רק הסבר חלקי. הרכב הגליון משקף את תפיסתנו, שעיתון חייב לשמש בבואה נאמנה של כל שטחי החיים, הר-ציניים והקליניים, העליונים והמעציבים.

יש תכונה אחת של העולם הזה הנשכחת בדרך כלל, אך היא חשובה מאד. העולם הזה יכול היה לעמוד בכל המאבקים, ההתנגשויות והעימותים, מפני שאין בו תופעה השולטת בחייו של כימעט כל עיתון אחר בעולם: ההתנגשות המתמדת בין הבעלים המיסחוריים ובין העורכים.

בעלי-עיתון דומים לבעלי כל מיפעל כל-כלי אחר: הם רוצים להרוויח כסף. עוררי-עיתון מעוניינים, בדרך כלל, לפרסם את העיתון הטוב ביותר שהם מסוגלים לייצר, רו, בהתאם לתפסתם. יש ניגוד בין שתי התפיסות, והמנצחים הם, לרוב, הבעלים. כאשר רכשתי את העולם הזה מידי אורי קיסרי, במחיר 7800 לירות (של אז!), נעזרתי בכמה שותפים. תוך זמן קצר הסי-תבר כי שותפות כזאת לא תאפשר להגרים את היעדים שהצבנו לעצמנו, מכיוון שחלק מהשותפים היו בעלי אינטרס כל-כלי בלבד.

תוך כמה שנים, ובמאמץ קשה, איחדתי בידי את השליטה הכלכלית הביצעית בחברת העולם הזה בע"מ, ומאז הוגשם אצלנו לפחות אידיאל אחד: מערכת הערי-תון משוחררת מכל לחץ של בעלים. מובן מאליו שהעולם הזה צריך להתנהל על פי עקרונות כלכליים, מכיוון שהכנסותיו צריכות לכסות את הוצאותיו. אך למעשה מתנהל העיתון כגוף ציבורי, שמטרתו אי-נה להפיק רווחים, אלא לאפשר את הגר-שמת יעדיו הציבוריים. משום-כך לא חיל-קה החברה, בכל 30 שנות קיומה, אף אגורה אחת של דיווידנד.

מבט חטוף

התקופה אינה מתאימה לחגיגות, ולא נעסוק בהן השבוע. שלחנו מבט אחר-רה, אך זהו מבט חטוף בלבד. עינינו נשארות, כמו תמיד, נשואות אל ההווה והעתיד.

בניגוד לכל חוקי הטבע נשאר העולם הזה עיתון צעיר. אין זה מיקרה שמילבדי אין במערכת הנוכחית אף אחד מאותם אשר יצאו לדרך בפסח 1950. יש תחלופה רבה במערכת זו. אין בה מקום למי-מתעייף, מי שרוצה להתמסד, מי שרוצה לנוח על על-ידפנה. אך המערכת עצמה היא גוף שיש לו חיים משלו, המתחדשים בכל שבוע.

לפני 30 שנה פירסמו את גליונו הי-ראשון, שהיה גליון מס' 650 של העולם הזה. השבוע מתפרסם הגליון מס' 2221. וגם זוהי רק ההתחלה.